

tradițiuni¹. În această lucrare Papadopol-Calimah folosește și o altă sursă cu privire la acest cîntec, și anume lucrarea lui Jagić *Dunărea în poezia populară a slavilor*².

★

Articolul *Frunză verde; o pagină pentru istoria literaturii romîne*, publicat în același an în « Columna lui Traian » nr. 13, p. 264—267, ne oferă un alt exemplu de felul în care Hasdeu utilizează cu ușurință vaste cunoștințe din domeniul folclorului ucrainean...³

Dacă în articolul anterior folcloristul furnizase istoricului un argument în plus pentru reliefarea figurii impunătoare a lui Ștefan cel Mare, de data aceasta e vorba de o scurtă lucrare aparținînd exclusiv folclorului comparat — o scînteie țîșnită din atelierul științific hasdeian în care se făureau sintezele maturității.

Hasdeu pleacă de la afirmația lui Alecsandri că invocația «Frunză verde», cu care încep mai toate cîntecele noastre populare, ar dovedi la romîni «o și mai strînsă înrudire cu frații lor din Italia, căci în cîntecele populare ale umbrilor, ale ligurilor, ale picenilor și ale piemontezilor frunza este înlocuită prin floare». Fiind de acord că planta ale cărei frunze sînt invocate nu este întîmplătoare, ci simbolizează o anumită stare de suflet (în sprijinul acestei afirmații aduce chiar noi dovezi), Hasdeu arată, cu verba-i caracteristică și pe baza unei adevărate demonstrații de erudiție în domeniul folclorului mai tuturor popoarelor europene, că nu e nici o legătură între «frunză verde» romînească și invocația florilor în poezia italiană. «Frunză verde s-a născut împreună cu naționalitatea romînă — conchide Hasdeu — nu la Tibru sau la Guadalquivir, ci la noi, acasă, pe teritoriul Daciei în secularele păduri ale Carpaților, acolo unde străbunii noștri s-au format și s-au dezvoltat în curs de veacuri mai înainte de a se coborî din munte și a se răspîndi pe cîmpie⁴... Este un pur romînim, un product direct al punctului dacic, fără nici o cumnăție cu Italia sau cu Spania». Aruncînd în treacăt o săgeată împotriva latinomaniei, Hasdeu arată în continuare că «traiul primitiv de pădure a lăsat pe aiurea, tot în literatură, niște urme foarte adînci care oferă o intimă analogie cu frunza verde a romînilor» și citează printre altele «un cîntec poporan din pădurile Galiției, pe care îl dă în traducere:

«Acolo pe munte sta un frasin, un frasin verde (subl. lui Hasdeu),
Piere în străinătate tinerelul cazac.

— Eu pier, eu pier, mi-a sosit ceasul morții:

Te rog, a mea drăguță, dă de știre măicuței, —

A venit muma, a venit muma, a venit măicuța,

A întors alba-i față către fecioraș:

— Iată vezi, fătășule, scumpul meu copil,

N-ai ascultat pe tată, pe mamă, s-au dus zilele tale!

— Te rog maică, te rog maică, să mă îngropi frumos,

Să sune clopotele, să cînte lăutele,

¹ Cf. *Analele Academiei Romîne*, seria II, tomul VII, (1884—1886), p. 365—366.

² V. Jagić, *Dunav-Dunaj in der slavischen Volkspoesie* în « Archiv für slavische Philologie », 1876, No. II, p. 299—333.

³ Articolul este publicat integral în B. P. Hasdeu, *Articole și studii literare*, Prefață texte alese și îngrijite de C. Măciucă, E.P.L., 1961.

⁴ Părerea că romîni s-ar fi format exclusiv în regiunile muntoase unde daco-romanii s-ar fi retras în urma emigrărilor de popoare s-a dovedit eronată. Pe vremea cînd scria Hasdeu ea avea însă autoritate.